

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus JUUNI 2013

1989 sõlmiti sõprusleping EELK Haapsalu koguduse ja Rendsburgi kolme evangeelse luterliku koguduse vahel. See oli 50 aastat pärast Molotov-Ribbentropi pakti, millega Saksa riik loovutas 21aastase Eesti Vabariigi Nõukogude Liidule. 1989. aastal eksisteeris veel Nõukogude Liit. Kes tol ajal Eestis käis, tunnetas aga kindlasti, et varsti on tulemas suured muudatused.

Oktoobris 1990 oli Saksamaa ühinemine. Eesti sai poliitiliselt vabaks augustis 1991. Need kaks protsessi kõitsid paljude inimeste tähelepanu ja töid kaasa aastatepikkused katsumused.

Nüüdseks on elu palju edasi läinud. Eesti on — nii nagu Saksamaagi — Euroopa Liidu liige. 2011 võeti kasutusele euro. Seega on sakslastel Eestisse reisimine isegi lihtsam kui sõit mõnda meie naaberriiki.

Meie sõprussuhete üks alustala on vastastikused külaskäigud. Sõprus tugineb isiklikele suhetele, parimal juhul korduvaile isiklikele kohtumistele. Haapsalu või Eesti teiste sõbruskoguduste suhetes on aktiivsed tihtipeale need sakslased, kelle esivanemad on Eestist pärit või kes on ise Eestis sündinud või lapsepõlve veetnud. Nad on ise väga motiveeritud ja nakatavad sellega ka koguduse teisi liikmeid. Nende panuseta ei oleks meie sõprussuhted Haapsaluga ilmselt tänaseni püsinud.

Soovin, et tulevikus osaleksid ka nooremad inimesed sõprussuhetes. Me vajame aktiivseid kristlasi, kes huvituvad kontaktidest teiste rahvuste ja maadega.

Vastastikune kogemuste vahetamine muutub üha tähtsamaks. Nii Eestis kui ka Saksamaal seisavad kristlased ühesuguste katsumuste ees. Me vajame selget ja usutavat tunnistust kolmainu Jumalast ja evangeeliumist, mis seisaks vastu sektide ja äärmuslike liikumiste kiusatustele.

Pastor Hans-Joachim Haeger

TERVITUS RENDSBURGIST - PÕHJAKIRIKUST.

Aastal 2013 seisavad Rendsburgi kolm evangeelset luterlikku kogudust ühesuguste katsumuste ees. Kõigis neis oli või on õpetaja koht vakantne. Seega on tänavune aasta ülemineku-aasta.

Püha Maarja (St Marien) kogudusest lahkus senine pastor dr Christoph Schoeler, kelle piirkonda kuulub ka üks filiaal, Bugenhageni kirik. Selle koguduse liikmed elavad piirkonnas, mida ääristavad raudteetamm ja suur sild. Kogudust iseloomustavadki see eriline asukoht ja oma filiaal. Kuni 14. aprillini 2014 hooldab seda kogudust aseõpetaja Uta Jacobs.

Kristuse kiriku koguduses (Christkirchengemeinde) läheb pastor Hans-Joachim Haeger 1. juulil pensionile. Viimastel aastatel toimunud koguduse liikmete arvu vähenemise tõttu vähendatakse seal õpetaja koormust poole võrra. Õnneks on järglane juba olemas. Pastor Janina Boysen on oma perega juba pastoraati kolinud ja võtab ilmselt sügisel Kristuse kiriku koguduse õpetaja koha üle. Et senine kirikumuusik Roland Möhle võttis tänavu veebruaris vastu uue töökoha Stockholmis, on koguduse juhatus leidnud selleks aastaks asendajad. Uue kirikumuusiku küsimus tuleb aga veel lahendada.

Endiselt nõuab palju tähelepanu ja vaeva Kristuse kiriku remont. Üldiselt edeneb see aga kenasti. Väga ebameeldiv kogemus oli veebruaris, mil Kristuse kirikusse sisse murti ja märkimisväärseid kahjustusi tekitati.

Püha Jürgeni (St Jürgen) koguduses läks pastor Dorothea Heiland selle aasta aprillis pensionile. Pastor Rainer Ihrens jääb pensionile sügisel.

Et kolme viimase aasta jooksul on liikmete arv tõsiselt vähenenud, vähendatakse uute õpetajate koormust. Praegu ametis olev pastor Claudia Heynen ja tema tulevane järglane peavad koos juhatusega õpetajate koormuse ümber korraldama.

Üks muudatus Rendsburgi elus ja seega ka sõprusuhetes Haapsalu linnaga on Rendsburgi linnapea vahetus. Endine linnapea härra Andreas Breitner sai Schleswig-Holsteini liidumaa siseministriks ja 2013. aasta algusest on Rendsburgi linnapea härra Pierre Gilgenast. Ta oli varem Rendsburgi naaberlinna Fockbeki linnapea ja on seetõttu paljudele meie inimestele juba tuttav.

Pastor Hans-Joachim Haeger

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA JUUNIS

L, 1. juuni kl 20 Haapsalu Suvemuusika kontsert (Jaani kirik). Esinevad Riho Sibul (kitarr), Raul Vaigla (bass) ja Toomas Rull (trummid). Sissepääs piletiga. (Pilet eelmüügis Piletilevis ja kultuurikeskuse kassas 8 €, tund enne algust kohapeal 10 €).

P, 2. juuni kl 11 jumalateenistus armulauaga (toomkirik). Teema: Kaduvad ja kadumatud aarded. Teenivad õpetaja Tiit Salumäe ja diakon Peeter Krall; **kl 17** kirikukontsert (toomkirik) - Rudolf Tobias 140. (Rudolf Tobias, 29.05.1873 - 29.10.1918). Esinevad: Haapsalu Kammerkoor, segakoor Sonore, Haapsalu toomkoor, Haapsalu koguduse segakoor, naiskoorid Kaasike ja Leelo, Lihula Meeskoor, Denis Kasparovitch, Taimi Kopli, Jüri Ilves, Pille Saatmäe. Sissepääs: vaba annetus.

T, 4. juuni kl 19 toomkoori ja segakoori ühisproov (Jaani kirik) – Hiiumaa Kirikupäeva eelproov.

R, 7. juuni kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

L, 8. juuni kl 18 Nargenfestivali kontsert (toomkirik). Laulud Lenale. Esinevad: Lena Willemark, Sofia Joons, kammerkoor Head Ööd Vend, Haapsalu koorid, Nargenfestivali ansambel. Dirigendid Külli Kiiwet, Pärt Uusberg ja Tõnu Kaljuste Sissepääs: piletiga (5 €, müügil 1 h enne algust kohapeal)

P, 9. juuni kl 11 jumalateenistus armulauaga, eestirootsi laulupeo 80. aastapäeva tähistamine (toomkirik). Teema: Kutse Jumala riiki. Teenivad õpetaja Tiit Salumäe ja õpetaja Patrik Göransson (Tallinna Rootsi-Mihkli kogudus). Vaimulikku rahvamuusikat esitab Lena Willemark Rootsist. Jumalateenistusele järgneb rongkäik ja laulupidu.

R, 14. juuni kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik); **kl 12** leinapäeva mälestuspalvus (toomkiriku ristimiskabel). Teenib õpetaja Kari Tynkkynen. Orelil Lia Salumäe.

P, 16. juuni kl 11 jumalateenistus armulauaga (toomkirik). Teema: Kadunud ja jälle leitud. Teenivad diakon Peeter Krall ja Teno Ilves.

R, 21. juuni kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

P, 23. juuni kl 9.45 Riigikaitsepäeva pidulik jumalateenistus (toomkirik). Teenivad õpetaja Tiit Salumäe ja kaitseväge kaplan. Laulab Laulustuudio DO-RE-MI poisteansambel, juhendab Anne Pääsuke. Orelil Lia Salumäe. Jumalateenistusele järgneb riiklik Võidupüha tähistamine Haapsalus paraadiga.

(23.06 kl 11 jumalateenistust tavapärasel ajal ei toimu, teenistus algab kl 9.45!)

E, 24. juuni kl 16 surnuaiapäeva Haapsalu Vanal kalmistul; **kl 17** surnuaiapäeva Haapsalu Metsakalmistul. Teenivad Haapsalu koguduste vaimulikud. Laulab oikumeeniline koor.

R, 28. juuni kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik).

L, 29. juuni kl 20 Haapsalu Suvemuusika kontsert (Jaani kirik). Renessanssmosaiik. Esineb vanamuusikaansambel Hortus Musicus. Kunstiline juht Andres Mustonen. Sissepääs piletiga. (Pilet 8 € eelmüügis kultuurikeskuse kassas ja Piletilevis, tund enne algust kohapeal 10 €)

*29.06 Haapsalu koguduse toomkoor, segakoor ja laululapsed osalevad Kirikupäeval Hiiumaal.

P, 30. juuni kl 11 jumalateenistus armulauaga (toomkirik). Teema: Issanda teenistuses. Teenib õpetaja Tiit Salumäe; **kl 12.30** Ingeri-Soome laulupeo avajumalateenistus (toomkirik). Teenivad õpetaja Tiit Salumäe ja õpetaja Urmas Oras (Tartu Soome kogudus).

KOGUDUSE KANTSELEI. Seoses puhkustega on kantselei avatud juunis, juulis ja augustis kolmapäeval ja reedel kl 9-15. Vajadusel palume pöörduda toomkiriku valvelauda!

Diakoonia annetusmüük on suvepuhkusel.

Toomkirik ja muuseum. Vaata www.haapsalulinnus.ee Toomkirik ja konvendihooned avatud iga päev kl 10-18. Pilet: 4 € 2 € - õpilane, tudeng, pensionär; 1 € - Läänemaa kooliõpilane; 8 € - perepilet. Kontakt: Marika Peberg, tel 5184664, 4725346.

Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

SA Haapsalu Piiskopilinnus juhataja Ülla Paras - 53462673

Jaani kirik. Igal reedel kl 9 on hommikupalvus. Oleme otsustanud hoida ka Jaani kirikut külalistele avatuna reedel ja laupäeval kell 10-14 ja võimalusel ka pühapäeval. Selleks palume koguduse liikmete abi. Kui iga koguduse liige oleks kirikus valves vähemalt üks päev suve jooksul, oleksime väga tänulikud. **Palun teata kantselesse, millisel päeval Sina oled valmis kirikut valvama!**

Eelseisvad kontserdid:

XX Haapsalu Vanamuusikafestival 3.–7. juuli, Haapsalu toomkirik, Jaani kirik, Kuursaal

K 3.07 kl 20 Avakontsert: **The Tallis Scholars** (toomkirik). Dirigent Peter Phillips. Kavas: Palestrina – *Missa Papae Marcelli*; Allegri – *Miserere*. Thomas Tallis, William Byrd, Josquin Desprez

N 4.07 kl 20 **Hukutav polüfoonia** (toomkirik). Gamba-ansambel Phantasm: Laurence Dreyfus, Markku Luolajan-Mikkola, Mikko Perkola. Kavas: Orlando Gibbons, Matthew Locke, Henry Purcell, Johann Sebastian Bach, Thomas Tomkins.

N 4.07 kl 23 **Brandenburgi kontserdid nr 2, 4, 5** (Jaani kirik). Tallinna Barokkorkester.

R 5.07 kl 20 **Tomás Luis de Victoria – Officium defunctorum** (toomkirik) Haapsalu Festivalikoor. Dirigent Toomas Siitan

R 5.07 kl 23 **Bach & tšello** (Jaani kirik) Markku Luolajan-Mikkola (barokktšello). Kavas tšelloversioonid Bachi teostest sooloviilule

L 6.07 kl 20 **Daimonion Ensemble** (Jaani kirik) Anaïs Chen (barokkviiul), Daniel Rosin (barokktšello), María González (klavessiin). Kavas kõrgbaroki virtuoosimuusika (Corelli, Geminiani, Francoeur, Muffat jt)

L 6.07 kl 22.30 Laupäevaõhtu 16. sajandi seltskonnalauludega (kuursaal)

P 7.07 kl 20 **Johann Sebastian Bach – Missa h-moll** (toomkirik). Ansambel Studio Vocale, Tallinna Barokkorkester ja solistid. Dirigent Toomas Siitan

*****

L, 20. juuli kell 18.30 kontsert (Jaani kirik). Gongi kontsert - Helide ookean. Esinevad: Almer Jansu ja Kai Karjatse. Sissepääs piletiga. Piletid on hinnaga 5 € ja 7 €. Eelmüük Piletilevis.

*****

24.-28. juuli XX Haapsalu Keelpillifestival - kontserdid toimuvad ka toomkirikus ja Jaani kirikus. Piletite eelmüük Piletilevis.

K, 24. juuli kell 20.00 kontsert (toomkirik). Klaaspärlimäng Sinfonietta keelpilliorkester. Kontsertmeister Sigrid Kuulmann. Kontsert on koostöös Haapsalu Suvemuusika ja Eesti Kontserdiga. Piletid 10 eur / 8 eur.

R, 26. juuli kell 19.00 kontsert (Jaani kirik). Esineb ansambel Una Corda. Koosseisus Kristi Mühling (kannel), Liis Viira (harf), Ene Nael (klavessiin). Kontsert on koostöös Eesti Kontserdiga. Piletid 8 eur / 6 eur.

L, 27. juuli kell 19.00 galakontsert (toomkirik). Esinevad solistid ja festivali orkester. Piletid 10 eur / 8 eur.

*****

T, 30. juuli kl 16 kirikukontsert (toomkirik) Esineb Tartu Heino Elleri Muusikakooli kapell. Sissepääs: vaba annetus.

LEERILASTE MÕTTEID KIRIKUST.

Nelipühäl, ristikiriku sünnipäeval oli kogudusel tore võimalus tervitada kolme uut koguduse liiget. Konfirmatsiooniga päädis talvel alanud leerikool.

Nii nagu tavaks, jagame leerilaste mõtteid sellest, millised on nende arvates tänapäeva inimeste ootused kirikule ja millisena nad näevad oma rolli kristlasena ja koguduse liikmena.

- Inimeste ja ühiskonna põhiväärtused on ajas muutunud, kuid kristlikud väärtused nagu abivalmidus, üksteisega arvestamine, inimlikkus, hoolivus on siiski tänu kirikule säilinud.
- Kirik ja selle kantavad väärtused on aidanud säilitada meie inimestes ja ühiskonnas tervikuna inimlikke väärtusi.
- Kirik võiks aidata inimestel uuesti leida kristlikku mõttelaadi (k.a kristlikku eetikat) ja kristlikke traditsioone.
- Kirik võiks olla usu ja kristlike väärtuste meeldetuletaja.
- Kirikust tulenevate kristlike väärtuste õpetamine ühiskonnale võiks alata koolis juba varakult. Muuhulgas võiks see aidata kaasa näiteks koolivägivalla, aga ka üldise ükskõiksuse vähenemisele.
- Kirikul on oluline roll religiooniõpetuse andmisel koolides.
- Vaatamata tehnoloogilisele arengule ja heaolu suurenemisele on ka 21. sajandil abivajajate arv suur. Abi mida oodatakse ja vajatakse on nii materiaalne kui ka vaimne ja psühholoogiline. Kiriku roll on selles vallas olnud oluline nii varasematel aegadel kui ka praegu ja tulevikus.
- Kirik võib muuta inimest, inimene kirikut mitte.
- Inimese ootused kiriku suhtes on erinevad - mõni ootab rohkem kontserte, mõni seda, et koguduse liikmeid oleks rohkem või tegevus mitmekülgsem.
- Ka meil endil tuleb olla kristlike väärtuste kandjaks – nii saame kaasa aidata kristlike väärtuste tähtsustamisele ja juurdumisele ühiskonnas.
- Loodan, et minust saab aktiivne koguduse liige.

Kogunud Kristel Engman

KIRI EMALE.

„Sina rõõmustad mu hinge pimedamatel päevadel, paned mind uskuma iseendasse, kui kaotan teeraja.“

Haapsalu koguduses on välja kujunenud kena traditsioon pöörata iseäranis emadepäeval ja isadepäeval pereteenistuste ja erisündmuste või algatuste näol suuremat tähelepanu peredele ning põlvkondade vahelistele suhetele. Kevade jooksul kutsusime koguduse liikmeid üles kirjutama kirja oma emale ning seda siis koguduse liikmetega jagama. Emadepäeva jumalateenistusel oli kõigil kirikulistel võimalik kuulda noppeid kirjadest, mis olid erinäolised, väga isiklikud, ausad ja kaunid. Suur aitäh kõigile, kes olid nõus oma mõtteid ja tundeid jagama!

TERVITUS WOLFHAGENIST.

Armsad sõbrad! Olen juba üle poole aasta oma uues töökohas ja tahan teid siit soojalt tervitada ja mõned read kirjutada.

Nii tore oli mai alguses jälle mõned päevad Haapsalus veeta! Maria ja Micha Strauss olid palunud, et ristiksin nende väikse tütre. Õnnekombel oli mul nende plaanitud kuupäeva ajal just täpselt puhkus ja nii olin rõõmuga nõus ristimistalitust läbi viima. Teele asudes oli süda täis ootusärevust. Kui 30. aprilli õhtul oma autoga Haapsalu sildi alt linna vurasin, oli tunne nagu tuleksin koju. Kõik oli ikka veel nii tuttav ja kodune.

Jälleenägemisrõõm oli suur ja Grete Katharina ristimine perekond Strausside kodus oli minu jaoks midagi väga erilist. Peale selle oli tore taas sõpru kohata, linna peal käija ja mere ääres jalutada. Neli päeva möödusid nii kiiresti ja ma ei jõudnud kaugeltki kõigi juurde, keda oleksin tahtnud külastada. Tagasi Saksamaale tulles ootasid mind jälle kirikuõpetaja argipäev ja töökohustused. Maikuus olid meil mitmed pidulikumat jumalateenistused: leeripüha, taevaminemispüha, nelipüha, kuldleeripüha ja ristimised.

Kogudus, kus nüüd töötan, on väga aktiivne ja kirev. Siin on ülimalt tore tööd teha. Wolfhageni linn on umbes sama suur kui Haapsalu. Meie kogudusel on umbes 4700 liiget ja meid on kokku neli pastorit (kaks naist ja kaks meest). Lisaks Wolfhageni kogudusele teenin ma veel väikest hugenotikogudust Leckringhauseni külakeses. Minu jaoks on vahva vaheldus jutlustada kord suures linnakirikus ja siis jälle väikeses külakirikus. Mõlemas koguduses on väga toredad inimesed ja ma olen hästi kohanenud.

Eriti tore on see, et siin on ka selliseid inimesi, kellega ma saan Eestist rääkida. Näiteks meie kirikumuusik elas oma perega seitse kuud Eestis. Oktoobri lõpus sõidame oma praostkonnakooriga kontsertreisile Eestisse ja Soome. Kuna meie praostkonnal on sõprussidemed Pärnu praostkonnaga, siis viibime mõne päeva Pärnus. Ka Haapsalus anname ühe õhtukontserdi ja veedame öö. Ootan Haapsallu minekut juba väga!

Loodetavasti kohtume oktoobris! Seniks soovin teile kõigile toredat suve!

Parimate tervitustega Wolfhagenist!

teie Katharina

KOGUDUSE KÕIGE NOOREMAD LÄKSID SUVEPUHKUSELE.

Nagu tavaks on saanud, lõpetas emadepäeval pidulikul pereteenistusel oma tegevusaasta lastekirik. Koguduse lastetöö toimus kiriku juures (jumalateenistuste ajal) lastekiriku tundide ja muusikatöö näol ning Haapsalu Sanatoorses koolis. Lisaks lavastati ülestõusmispühadeks näidend. Emadepäeval võisime toomkirikus imetleda Haapsalu Kunstikooli laste näitust.

Toredaks tavaks on saanud, et lapsed alustasid oma tunde kirikus koos kogudusega ning siirdusid pärast piiblitekstide lugemist lastekiriku tundi. Kirikust anti lastele kaasa lastepiibel ja lastekiriku küünal. Tundi korraldav õpetaja rääkis lühidalt kirikulistele, millest tunnis juttu tuleb. Nii on ka kirikulistel olnud võimalik teada saada, millega lastekirikus tegeletakse. Armulaua või õnnistamise ajaks tulid lapsed tagasi kirikusse ning esinesid jumalateenistuse lõppedes tunnis õpitud lauluga.

Lastekiriku tegevuses osales paarkümmend last vanuses 3-12 eluaastat. Rohkem kogunes lapsi kirikusse jõulude ja ülestõusmispühade jumalateenistuseks. Lapsed olid samad, kes eelnevatel aastatel, koosseisus suuri muutusi ei olnud.

Lastekiriku tunde pidasid Lydia Kalda, Maria Strauss, Sigrid Veske, Aide Leit Lepmets, Sirje Jätsa, Signe Reinaru, laste muusikatööga tegelesid Sirje Kaasik ja Lia Salumäe.

Õpetajate mõtteid lõppenud tegevusaastast:

Sirje Jätsa: Siinse lastekiriku lapsed on väga uudishimulikud ja julged oma arvamust avaldama, see meeldib mulle väga, sest õpetada saab vaid seda, kes kaasa mõtleb. Soovin kõigile ilusat suve ja õnnistusi igaks päevaks!

Aide Leit Lepmets (juhendas lastekirikus käelist tegevust): Lapsed olid tublid - igas tunnis valmis palju vahvaid töid. Kunstikooli lastega valmis näitus emadepäevaks. Kujundustöödest valmis lastekiriku reklaamleht.

Signe Reinaru (lastekiriku õpetaja Sanatoorses koolis): Need lapsed ja noored, kellega oleme seda aastat koos käinud, on üks väga hea pinnas, kuhu Jumala Sõna jagada. Palume sellele ususeemnele head kasvu ja õnnistust.

Kristel Engman

SEGAKOOR SOOMES.

3-5. mail viibis koguduse segakoor koos oma heade abilistega Toomkoorist külas Seinäjoe kogudusel. Eelmise aasta 1-sel advendil olid meil külas 2 sealset koori koos koorijuht Lea Salumäega, kes on ühtlasi ka 1 koguduse organistidest. Nüüd oli aeg küps vastuvisiidiks.

Alustame reisi varahommikul, et jõuda esimesele laevale. Reisiseltskond saab peale korjatud ajavahemikul 4.30-5.00 ja siis õkva Tallinnasse. Paari tunniga oleme ületanud suhteliselt rahuliku mere ja maabume Helsingis. Ees ootab ca 300-kilomeetrine reis. Enne veel külastame 2 kirikut: Tempelliaukio e. Kaljukirikut ja Helsingi Toomkirikut. Esimene on omalaadne kalju sisse ehitatud pühakoda. Ringikujulist kirikusaali katab vasest ja klaasist kuppel, mille kaudu pääseb sisse looduslik valgus, luues nii huvitava värvidemängu. Kirik on populaarne turismiobjekt ja kontserdite korraldamise paik. Lia eestvedamisel saab lauldud Ma olen väike karjane. Edasi veidi bussiga sõelumist kesklinnas ja olemegi Toomkiriku juures. Et kirikusse pääseda, tuleb minna üles mööda 47-astmelist treppi; vahepeal väike hingetõmme ja siis naljaviluks veel 5-6 astet. Toomkirik on võimas ehitus, mis on rajatud 19.sajandil. Hoone kumerates kuplites on sarnasust ortodoksi

pühakodade arhitektuuriga. Jällegi paneb Lia lauljad paika ja oh imet: Õnnistussõnad tulevad välja, ilma et peaks pidevalt nooti piiluma! Üks proua tänab meid ilusa laulu eest.

Edasi viib teekond koos peatustega juba Seinäjoe poole. Õhtul kell kuus oleme kohal. Meid võtavad Lakeuden Risti kiriku kogudusemajas vastu Lea Salumäe, koguduse peaõpetaja Jukka Salo ja need koguduse liikmed, kes on valmis kaheks öhtuks meile kodu pakkuma. Saame teada, et homme kontsert on ühtlasi avalöögiks kiriku suvisele kontserdisarjale. Veel täpsustused järgmise päeva kava osas ja siis läheme oma ajutistesse kodudesse. Nagu hiljem kuulda, on vastuvõtud kuninglikud. Meid söödetakse ja joodetakse ning ümbritsetakse soojuse ja südamlikkusega. Keeleliseltki saadakse hakkama. Mitmed meist räägivad ise piisavalt hästi soome keelt. Katsetatakse ka muid keeli ja kui ikka midagi vajaka jääb, lähevad käiku pilgud, žestid ja intuitsioon. Nagu ütles Rebane Saint-Exupery „Väikeses printsis“: ainult südamega näed hästi.

Laupäeva ennelõunal veedavad osad aega oma pererahvaga koos linna külastades, teised inspekteerivad kaubandusvõrku. Kell üks lõunastame kogudusemajas ja edasi teeme ca 3 ja pool tundi proovi. Kontserdi esimeses plokis laulame üleval koori peal. Avaesineja on meie noor tore trompetimängija Gregor. Pärast Valdi soololaulu ja praost Tiit Salumäe tervitust jätkame altari eest. Vahepeal veel Toomkooori laul, milles soleerib Lea ja siis ühinevad meiega Seinäjoe kirikukoor ja Lakeuden Risti koor. Kirik on hele ja avar ning hea akustikaga. On hea laulda ja usutavasti saavad toreda emotsiooni ka kuulajad. Eriti võimsalt kõlavad ühislaulud. Püha, püha, püha on Issand...

Pühapäeval laulame jumalateenistusel, jutluse peab praost Tiit Salumäe. Kiriku ca 1200-st istekohast on julgesti pooled täis. Seinäjoe koguduses on keskeltläbi 50000 liiget ning kirikutes ja kogudusemajas käib aktiivne tegevus. Koguduses on palgal üle 200 inimese, s.h 12 vaimulikku ja 4 organisti. Enne lõplikku linnast lahkumist korraldab meile väikese ringkäigu emeriitõpetaja Esko Töyli. Kõik soovijad saavad tõusta liftiga 65-meetrise kirikutorni tippu ja heita sealt pilgu linnale iga ilmakaare suunas. Edasi sõidame läbi kesklinna. Seinäjoki on suhteliselt noor linn, mis tekkis ja kujunes välja 1960-tel aastatel. Paljud hooned, k.a Lakeuden Risti kirik, on kuulsa arhitekti Alvar Aalto projekteeritud. Lõpuks külastame väikest hubast Törnävä kirikut. Saame teada, et see on paljude meelispaike laulatusteks. Lae ja seinte kreemvalged ja sinised toonid tunduvad selleks ka väga hästi sobivat. Laulame veel kord Õnnistussõnu ja Leale saab üle antud kingitus südamliku vastuvõtu korraldamise eest. Siis veel viimased kallistused ja asume tagasiteele. Jõuame Helsingisse mõnusa ajavaruga ja käime enne sadamasse sõitmist Sibeliuse memoriaali juures. Paparatsod klõpsivad grupipilte erinevatest rakurssidest: küll orelivilede, küll Sibeliuse enda taustal. Laulame/ümiseme läbi Finlandia. Sõnu ei tea, aga noodid on paigas! On parajalt tuuline ja oreliviledki helisevad, kui hoolega kuulata. Nüüd juba sadamasse ja laevale. Meri tundub olema „karvasem“ ja liikuvam kui kaks päeva tagasi. Kodustega ühendust pidanud ütlevad, et Haapsalus oli päris tormine. Kuid - „üks laevuke läeb üle vee, läeb üle vee ja lainete“ - ikka kodu poole. Kindel maa jalge all, vurame edasi ja vana hea Läänemaa pealinn võtab meid vastu 2-3 vahel öösel.

Aitäh Lea Salumäele imelise vastuvõtu korraldamise eest! Aitäh Tiit ja Lia Salumäele reisi korraldamise eest ja Liale ka lauljate utsitamise eest! Aitäh bussijuht Martin Indrekansile, kes meid turvaliselt sinna ja tagasi toimetas!

Tiia Laar

EESTI KIRIK ON ÜLES E HITATUD SÕPRADE ABIGA.

Haapsalu luteri kogudus võõrustas läinud nädalavahetusel sõpruskogudusi, kokku oli Haapsalus ligi sada inimest Soomest, Rootsist ja Saksamaalt.

„Eesti kirik ei oleks praegu see, mis ta on, kui meil ei oleks sõpru olnud,“ tunnustas Salumäe sõpruskoguduste 20 aasta pikkust rolli Eesti kirikute ülesehitustöös. Sõprade abiga on koolitust

saanud pühapäevakooli õpetajad, vabatahtlikud töötajad, vaimulikud, kirikumuusikud, diakooniatöötajad. Sõpruskoguduste abiga on trükitud piibleid, lauluraamatuid ja õpikuid; käivitatud raadio- ja teletöö; toetatud on kirikulehe ja koguduste infolehtede väljaandmist. Abi on antud koguduse hoonete ja kirikute korrastamiseks või ehitamiseks, kogudused on saanud rahaabi, sh palga maksmiseks. Sõprade toel on võimalikuks saanud vastastikused külaskäigud.

Kui tavaliselt mõeldakse, et väliskogudused on andjad ja meie saajad, siis külalised toonitasid, et hoopis nemad on saaja pool, ütles Salumäe.

Külalised hindasid kõrgelt Haapsalus kogetut ja nähtut. Näiteks seda, kuidas kogudus väheste töötajate ja väikeste võimalustega toimib, tuginedes peamiselt vabatahtlike tööle. Külalistele pakkus huvi meie koguduste tihe side ühiskonnaga. Näiteks osalesid sõpruspäevade avamisel Jaani kirikus Haapsalu linnaeape Urmas Sukles ja Lääne maavalitsuse esindaja Merle Mäesalu. „Paljudes meie sõpruskogudustes ei ole selline asi võimalik,” ütles Salumäe. „Pidevat koostööd seal riigi- või munitsipaalvõimuga ei ole.” Lääne maavalitsuse ja Lääne praostkonna koostöö kestab juba aastaid, korrapärased kohtumised on vähemalt neli korda aastas, aga vajadusel tihedamini.

Laupäeval peetud konverentsi üks teemasid oli sõprussuhete tulevik, ettekandeis ja töötubades arutati, millises vormis peaksid need jätkuma. Kõige jõulisem ja arvukam koostöö käib kirikumuusikute vahel. Ettevalmistus oli pikk protsess, kirjavahetus algas juba enne jõulu. Lepiti kokku repertuaaris, et peateos on Sirje Kaasiku Missa brevis ja et laule lauldakse eesti, soome, rootsi ja saksa keeles.

Külalised kiitsid laupäevaõhtust ühiskontserti toomkirikus ja pühapäevast jumalateenistust, kus pidas jutluse piiskop Einar Soone ja musitseerisid kõik koorid.

„Õige pea läheme oma kooriga Haningesse,” ütles Haapsalu koguduse muusikajuht ja organist Lia Salumäe. „Viimasest külaskäigust on nii palju möödas, et pooled uued lauljad ei ole seal käinud.”

Lia Salumäe sõnul sai Haapsalu koor kutse ka Loviisast, kuigi sealsel rahufoorumil on Haapsalu inimesed käinud esinemas enamasti igal aastal. „Loviisaga on koostöö olnud hea kogu aeg,” ütles Lia Salumäe. „Nüüd on seal uus koorijuht, aga temagi on väga koostöövalmis, kutsub meid külla.”

Helilooja ja koorijuht Sirje Kaasik kiitis koore, kes olid talve jooksul tema teose selgeks õppinud ja selle Haapsalus ilusasti ette kandsid. „Üks sakslane ütles, et ta on poolteist aastat õppinud Bachi üht suurvormi ja on sellest väga tüdinud, nii et ta tahab hea meelega minu missat laulda,” ütles Kaasik. Lauljad olid Kaasiku sõnul tähelepanelikud ja püüdlid, mõistsid dirigenti kehakeelestki, kui võõrastest sõnadest puudu tuli. Kaasiku sõnul olid sõpruspäevad hästi ajastatud, sest linnas oli samal ajal palju kultuurisündmusi, millest külalised osa said. Eriti õnnelikud olid need, kelle väikeses kodukülas suurt midagi ei sünni. „Haapsalus said nad ämbriga kultuuri kaela,” ütles Kaasik naerdes. „Linn oli ilus ja meie ladus korraldus sai ka palju kiita.”

„Palju paremini poleks saanudki minna, olgu siis ilma, korralduse või mille iganes poolest,” ütles Haapsalu koguduse õpetaja Tiit Salumäe.

Sõpruspäevade ettevalmistamise ja korraldamisega oli seotud sadakond inimest: töötubade juhendajad, perenaised, kes küpsetasid ja lauda katsid; kes konverentsi korraldasid ja paljud teised. „Suur tänu teile kõigile,” ütles Tiit Salumäe ja kutsus abilised tänuõhtule.

Reedest pühapäevani olid Haapsalu kogudusel külas viie sõpruskoguduse esindajad: Korsnäs, Loviisa ja Haaga Soomest; Österhaninge Rootsist ja Schmalkaldeni dekanaat Saksamaalt.

Lehte Ilves. Ajaleht Lääne Elu 1. juuni 2013.

SIRVIDES KOGUDUSE KROONIKAT.

156 aastat tagasi

Troonipärija ja suurvürstid Haapsalus. Laupäeval, 15. juuni [1857] lõunaajal kell 11½ suvatses meie kuurorti külastada Tema Keiserlik Kõrgus troonipärija suurvürst Nikolai Aleksandrovitš koos oma suurvürstlike vendade Vladimir ja Aleksei Aleksandrovitši ning saatjaskonnaga. 15. juulil toimus suurvürst Vladimir Aleksandrovitši juures suur vastuvõtt, mil mul oli au saada esitletud suurvürst troonipärijale. Tema Keiserlik Kõrgus küsis minult vene keeles: Kas Teie olete sinne pastor? Mina:

Jah, Keiserlik Kõrgus. Tema: Kui kaua Te olete siin pastoriks olnud? Mina: Kaheksa aastat, Keiserlik Kõrgus. Ta tegi kummarduse ja sellega audients lõppes.

154 aastat tagasi

Telegraaf. 10. juunil 1859 sai valmis ja hakkas tööle Haapsalu telegraaf.

133 aastat tagasi

Kõstri ametijubel. Käesoleva aasta [1880] 24. juunil tähistas Julius Rothberg oma 25 aasta ametijubelit Haapsalu kõstrina. Nii kirikukonvent kui ka mõlemad kogudused ja palju eraisikuid rõõmustasid teda mitmesuguste üllatustega.

123 aastat tagasi

Lossikirik. Jaanipäeval [1890] alustati taas jumalateenistusi lossikirikus. Vahepeal oli valminud ka pingistik ja kirikule oli kingitud nii mõnigi kaunistus.

Kirikule olid tehtud järgmised kingitused:

1. Täiskomplekt altarikatteid (altarituumi põrandakate tumepunasest kalevist, sama värvi altarikate ja plüüšist põlvituspingi kate, altariruumi pikikäigu plüüšvaip ning lõpuks veel puldikate (ehtsast sametist) prl Müllerilt Haapsalust.)
2. Kaunis pitsist altariлина vabahärra von Lerchelt Peterburist.
3. 1¾ arssina kõrgune krutsifiks krahvinna Brevern de la Gardielt.
4. Kaks suurt altariküünlajalga krahvinna Buxhövdenilt.
5. Kaks suurt pronksist küünlajalga krahv Al. Brevern de la Gardielt.
6. Vana, kaunilt köidetud altaripiibel pastor A. Fehrmannilt Peterburist.
7. Kaunis altarimaal, Peterburi Püha Peetri kirikus asuva Brüllovi maali koopia, senaator härra Begrovilt Peterburist.
8. Kaks puust pronksikarva kuju apostel Peetrusest ja Paulusest puunikerdaja Schraderilt Peterburist.
9. Väike krutsifiks käärkambri altarile saatkonna komissarilt härra Ottenbergilt Peterburist.
10. Väike krutsifiks käärkambri lauale pastor A. Fehrmannilt Peterburist.
11. Numbritahvlid koos tsinkplekist numbritega lesk Lena Nibergilt (eesti kogudusest).
12. Kaunis vaip prl. Petersonilt Haapsalust.
13. Suur kookosekiust vahekäigu vaip, mille maksumusest poole kinkis härra Peterson (J.A. Kumbergi äriosanik Peterburis), teise poole tasus kirik ise.

MART SALUMÄE PAJATAB.

"Kittel" ja abivalmis partorg.

Mart Salumäe jutustab: "Kui ma 1985.aastal alustasin õpetaja ametis Saaremaal, oli kord selline juhus, et mind oli kutsutud toimetama matusetalitust, mis algas lahkunu kodutalu hoovil ärasaatmise talitusega. Sõitsin kohale, parkisin auto taluhoovi viiva tee äärde ning otsustasin sealsamas ka talaari selga panna. Kuna tegemist oli talvise ajaga, siis jätsin palitu talaari alla. Paraku on sellises olukorras tolle laialõikelise ametikuue sisse pugemine omajagu töömahukas operatsioon, mis eemalt vaadates võib kaunis kohmakas välja paista. Matusele oli kutsutud ka kohaliku kolhoosi partorg, kes abivalmilt mulle appi ruttas, ise sealjuures lausudes: "Seltsimees õpetaja, las ma aitan teile kitli selga.""

SÜNNIPÄEVAD JUUNIS

1. juuni	Sebastian Juhan Liiva Kenert Rehkalt	
2. juuni	Kristjan Lõokene Alexander Murdmaa	35 5
3. juuni	Laine Kera Getter Möldre	5
4. juuni	Indrek Leit Merel Keldrima Karl-Edgar Proos	5
5. juuni	Asta Vahi Aston Martin	88
6. juuni	Silvia-Helga Johannes Janika Kase	
7. juuni	Rainer Randmets Kaisa Randpere Karli Kliss	
8. juuni	Lia Toomelaid	
11. juuni	Heli Hansen Scarlet Lämmergas	5
12. juuni	Kalle Jätsa	
13. juuni	Alexandra Drabold	
14. juuni	Erki Holmberg Merle Leemet Kalle Kelviste Susanna Alliku	
15. juuni	Reio Engman	
16. juuni	Tarmo Barndõk Enriika Liiv	
17. juuni	Madis Padu Maris Peikel	
18. juuni	Eve Trei Lydia Kalda	60
20. juuni	Andero Küttim Ott Marten Peikel	
22. juuni	Madis Kütt Aveli Reinser	5
23. juuni	Aasa Bander Jaan Kelviste	
24. juuni	Allan Kalamees	
25. juuni	Maria Strauss Mirjam Behrendt	
26. juuni	Kristjan Hertzmann	
27. juuni	Alari Engman	
28. juuni	Indrek Reppo	
29. juuni	Ruth Laasi Maarja Illik Hannes Rabi	
30. juuni	Robin Juurik	

PALJU ÕNNE JA ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE!

JOHANNESE SÕNUMITE TOIMETUS ÕNNITLEB!

Süüri ja Ingvar, õnnitleme pisitütar Nora sünni puhul!

JUUNI JUHTSALM JA PALVE

Mu huuled hõiskavad, kui ma sulle lauldes mängin, samuti mu hing, mille sa oled lunastanud.

Psalm 71:23

**Igavene Isa ja rahvaste Issand,
ma usun, et oled tervendanud mu hinge
ravimise vaimus,
et oled andnud oma Poja uue lepinguna minu eest.
Et Sa lunastasid mu hinge oma Poja kalli verega.**

**Igavene Isa ja elu Issand,
ma usun, et sa ristimistalitusel valasid mu
peale välja halastuse Vaimu.**

**Igavene Isa ja inimkonna Issand,
võta mu keha ja mu hinnaline hing oma embusse,
kaitse mind oma armastuse varjupaigas,
varja mind oma pühakute ulu all.**

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS

Koguduse kantselei on avatud K ja R kell 9-15. Ametitalituste osas ja kohtumine koguduse õpetaja Tiit Salumäega on soovitatav leppida eelnevalt kokku (tel. 52 80635).

Annetusmüük on suvepuhkusel.

Telefon 473 7166, 473 7167, 528 0635.

E-post haapsalu@eelk.ee

Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>

Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu

Pangakonto SEB 10602003965006; Swedbank 1120274032.

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-post lisatakse kirjasaaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Eesti kiriku elust saab lugeda <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

TOIMETUS

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 4737 166, 4737 167, 4737 017, 5280 635.

Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com; 5289 527.

Lydia Kalda E-post: haapsalu@eelk.ee; lydia.kalda@hotmail.com; 53477633.

Lia Salumäe E-post: lia.salumae@gmail.com; 53039 835.

Lehte Ilves E-post: lehte@le.ee

Ingrid Laasi E-post: ingridlaasi@hotmail.ee

Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee

Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de

Teno Ilves E-post: teno.ilves@mail.ee

Koguduse häälekandja Johannese Sõnumid ilmub septembrist 2008 kord kuus. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Seinaleht asub Haapsalu toomkirikus stendil, koguduse kantseleis ja Jaani kirikus. E-postiga saadame lehe neile, kelle aadress on meil teada. Ootame teie kõigi abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Selleks palume anda teada e-posti aadress koguduse kantseleisse.